

Роман Титикало

директор з юридичних питань
ТОВ «Контакт-Інвест»

науковий радник АК «Правочин»

Судова практика в договірних спорах. Аналіз умов, які треба передбачити в договорах підряду, поставки, надання послуг та купівлі-продажу з метою виключення виникнення спірних питань

21 квітня 2011 року, м. Київ

ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

Щодо строків виконання зобов'язання

Відповідно до ч. 1 ст. 530 Цивільного кодексу України, якщо у зобов'язанні встановлений строк (термін) його виконання, то воно підлягає виконанню у цей строк (термін).

Зобов'язання, строк (термін) виконання якого визначений вказівкою на подію, яка неминуче має настати, підлягає виконанню з настанням цієї події.

Відповідно до ч.2 ст.530 Цивільного кодексу України, якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час, боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги.

Згідно з ст.693 п.2 ЦК України «Якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати».

Справа за позовом ТОВ "К.І.Фінанс" до ПП "Укрвторресурс"

2. СТРОКИ ТА ПОРЯДОК ПОСТАВКИ ТОВАРУ

2.1. Строк поставки - згідно графіка поставки Товару, який узгоджений Сторонами.

Товар може бути поставлений за заявкою Покупця в інші строки не вказані в графіку.

2.2. Поставка товару здійснюється згідно щомісячного графіку поставки.

2.3. Поставка Товару здійснюється відповідно до Офіційних правил тлумачення торговельних термінів Міжнародної торговельної палати Інкотермс 2000 - ВІР до будівельного майданчика Покупця, що знаходиться за адресою: м. Київ проспект Перемоги, 119/121.

Експрес-школа та автошкола
Пасажирські перевезення

АВТОЛЮКС

ВІСЬМАТІСЯЧ

ВІСЬМАТІСЯЧ

Знак дорожній

Рішення господарського суду
м.Києва від 24.11.09 спр. 16/579

ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

Надані позивачем в якості доказів настання строків поставки товару претензії № 31 від 14.05.2009р., № 82 від 04.08.2009р. не є належними доказами у справі, оскільки в них не обумовлено асортимент та строки поставки товару за асортиментом.

Товариство з обмеженою відповідальністю

«К. І. ФІНАНС»

04053, місто Київ, вул. Тургенівська, 52/58
тел. (044)569-10-76, факс (044)569-10-78

№ *СФ/01* 2009 р. № *52*

Президенту
ПП «Укрторресурс»
Тихоновичу С.І.
вул. Пушківська, 1А, м. Київ

ПРЕТЕНЗІЯ

щодо невиконання договору поставки

З метою досудового врегулювання спору звергаємось до Вас з цією претензією.

Між ПП «Укрторресурс» (далі - Продавець) та ТОВ «К.І.Фінанс» (далі - Покупець) був укладений договір поставки № 16-12-08 від 24 грудня 2008 року (далі - Договір).

Виконуючи умови Договору ТОВ «К.І.Фінанс» перерахувало на рахунок ПП «Укрторресурс» кошти в розмірі 5 249 218, 04 грн. в якості передоплати за Товар згідно рахунку № СФ-0000155 від 25 грудня 2008 року, у відповідь на що останнє повинно було поставити Товар, але ПП «Укрторресурс» недовиконало своє зобов'язання, не поставивши Товар на суму **1 191 629, 01 грн.**

ТОВ «К.І.Фінанс» надіслало ПП «Укрторресурс» претензію №31 від 14 травня 2009 року з вимогою поставити арматуру або повернути отримані кошти, але не дивлячись на це ПП «Укрторресурс» кошти не повернуло та арматуру на вказану суму не поставило.

Згідно ч. 2 ст. 530 ЦК України Строк (термін) виконання зобов'язання, якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений або визначений моментом пред'явлення вимоги, кредитор має право вимагати його «виконання» у будь-який час. Боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги, якщо обов'язок негайного виконання не випливає з договору або актів цивільного законодавства.

Згідно ч. 2 ст. 693 ЦК України якщо продавець, який одержав суму попередньої оплати товару, не передав товар у встановлений строк, покупець має право вимагати передання оплаченого товару або повернення суми попередньої оплати.

У зв'язку з тим, що ПП «Укрторресурс» не повертає кошти, ТОВ «К.І.Фінанс» зв'язав значних збитків у своїй діяльності.

Таким чином, ПП «Укрторресурс» є таким, що зросточив виконання зобов'язання, відповідно до ст. 612 ЦК України.

Відповідно до ч. 3 вказаної статті, якщо власник зросточив виконання зобов'язання боржника виконання зобов'язання втратило інтерес для кредитора, він може відмовитись від прийняття виконання і вимагати відшкодування збитків.

Враховуючи вищевказане та підставі ст. 526, 530, 612, 693 Цивільного кодексу України, ст. 222 Господарського кодексу України, ст.ст. 5, 6, 7 Господарського процесуального кодексу України, **вимагаємо**

- на протязі **трьох днів** повернути на розрахунковий рахунок ТОВ «К.І. Фінанс» **1 191 629, 01 грн.**, в іншому разі будемо змушені звернутись до суду з позовом про стягнення сплачених коштів та фінансових санкцій.

Директор

В.В. Степура

ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

Постанова КАГС від 17.02.10 у справі 16/579

ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

- З наявного в матеріалах справи рахунку-фактури № СФ-0000155 від 25.12.2008р. вбачається, що відповідач, у даному рахунку визначив кількість, асортимент та ціну товару, отже, оплативши вказаний рахунок позивач прийняв пропозицію відповідача без жодних зауважень.
- Таким чином, зазначивши в претензії № 31 від 14.05.2009р. рахунок-фактуру № СФ-0000155 від 25.12.2008р., позивач обумовив який саме товар його асортимент, підлягає поставці позивачу на протязі семи днів.
- В претензії № 82 від 04.08.2009р. позивач також посилався на рахунок-фактуру № СФ-0000155 від 25.12.2008р., вимагаючи від відповідача на протязі трьох днів повернути на розрахунковий рахунок позивача вартість недопоставленого товару. Таким чином, посилення суду на те, що в претензіях № 31 від 14.05.2009р., № 82 від 04.08.2009р. не обумовлено асортимент та строки поставки товару за асортиментом, а тому вони не можуть бути належними доказами у справі, колегія суддів вважає безпідставними.

**ТИХОНОВИЧ!
ВЕРНИ СТРОИТЕЛЯМ
МИЛЛИОН!**

**УКРВТОРРЕСУРСЫ
К ОТВЕТСТВЕННОСТИ!**

Постанова ВГСУ від 07.10.10 у справі 16/63/10

ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ

- Відповідно до ч.2 ст.530 Цивільного кодексу України, якщо строк (термін) виконання боржником обов'язку не встановлений, кредитор має право вимагати його виконання у будь-який час, боржник повинен виконати такий обов'язок у семиденний строк від дня пред'явлення вимоги. Судами встановлено, що позивач не звертався до відповідача з вимогою про сплату боргу. Фактично першою вимогою про оплату слід вважати позовну заяву.
- Втім, з врахуванням вимог ст. 530 Цивільного кодексу України та того факту, що вимогою про сплату в її розумінні є лише позовна заява, то в даному випадку відсутній факт прострочення боржника. А отже, висновок господарського суду першої інстанції про необхідність відмови у стягненні 3% та інфляційних є правомірним.

Постанова ВГСУ 08.02.2006р. у справі N 35/143-05

Оскільки ст. 530 Цивільного кодексу України не передбачено, у який спосіб та в якій формі повинна бути заявлена вимога кредитора до боржника, то відповідна позовна заява, копію якої позивач згідно вимог ст. ст. 56, 63 ГПК України зобов'язаний надіслати відповідачу, може вважатись вимогою позивача у розумінні ст. 530 ЦК України.

Позов ВАТ «Шляхіндустрія» до ДП «Укрнафтогазкомплект» НАК«Нафтогаз України»

В пункті 3.5. сторони визначили, що остаточні розрахунки за поставлену продукцію здійснюються Покупцем після поставки продукції та підписання акту прийому-передачі продукції на протязі 3-х банківських днів з дня надходження коштів від споживача продукції ДК „Укргазвидобування“ ДК „Укртрансгаз“.

Постанова КАГС від 09.02.2010р. у справі № 42/496

- Зважаючи на те, що на момент звернення позивача в червні 2009 року із позовом до суду на розрахункові рахунки відповідача не надходили кошти від споживача продукції - третьої особи у справі за поставлену продукцію, отриману відповідачем на підставі Договору №63А/140-06 від 15.03.2006 року, укладеного між Дочірнім підприємством „Укрнафтогазкомплект” Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України” та Відкритим акціонерним товариством „Шляхіндустрія”, строк виконання зобов’язання з оплати відповідачем вартості поставленої позивачем продукції не настав, а отже не було порушено права позивача в розумінні ст.1 Господарського процесуального кодексу України.
- Отже, за наведених обставин, колегія суддів дійшла висновку про те, що строк оплати поставленого відповідачу товару на день подачі позову до суду не настав, тому позовні вимоги позивача є необґрунтованими та такими, що не підлягають задоволенню.

Постанова ВГСУ від 27.05.2010 року у справі 42/496

Умовами договору передбачено, що строк виконання зобов'язання відповідачем настає з моменту остаточної оплати вартості поставленої продукції на протязі 3-х днів з дня отримання відповідачем грошових коштів від ДК "Укргазвидобування". З матеріалів справи вбачається, що 13.07.09 між ДК "Укргазвидобування" та ДП "Укрнафтогазкомплект" грошові зобов'язання на суму 3 040 618 грн. припинені зарахуванням зустрічних однорідних вимог, що є доказом виконання третьою особою обов'язку по оплаті продукції отриманої від відповідача. Отже відповідно до умов договору, строк оплати поставленої продукції настав 17.07.09.

Постанова ВГСУ від 27.05.2010 року у справі 42/496

- Відмовляючи в задоволенні позовних вимог суд апеляційної інстанції виходив з тієї обставини, що права позивача не порушені в розумінні ст. 1 ГПК України, оскільки позивач звернувся до суду з позовом в червні 2009 року, а строк оплати настав в липні 2009. З таким висновком суду апеляційної інстанції погодитись не можна, оскільки позовна заява ВАТ "Шляхіндустрія" зареєстрована господарським судом 12.08.09. Тому постанова також є неправомірною та підлягає скасуванню з направленням справи на новий розгляд до суду першої інстанції.

Справа за позовом ВАТ"Київелектромонтаж" до ТОВ«СУ 630»

У відповідності до умов Договору підряду (п.п. 1, 2, 4) ТОВ "Спеціалізоване управління № 630" (генпідрядник) доручає, а ВАТ"Київелектромонтаж" (підрядник) зобов'язується виконати за завданням генпідрядника відповідно до умов договору електромонтажні роботи по зовнішньому освітленню на об'єкті: "Будівництво транспортної розв'язки на перетині вул. Щусева з вул. Тираспольською біля станції метрополітену "Сирецька", а генпідрядник зобов'язується прийняти та оплатити виконані роботи.

Постанова ВГСУ від 11.10.2010 року у справі 13/212-09-27/613

В п. 4.1 Договору підряду передбачено, що розрахунок за виконані роботи здійснюється генпідрядником щомісячно в 5-денний термін з дня підписання акту приймання-передачі виконаних робіт (форма КБ-2в) і отримання коштів від замовника.

Постанова ВГСУ від 11.10.2010 року у справі 13/212-09-27/613

Апеляційний суд вірно встановив, що термін виконання зобов'язання з оплати робіт, виконаних як позивачем за договором підряду, так і відповідачем за Договором генпідряду безпосередньо пов'язаний з настанням певної події – надходженням коштів з місцевого бюджету. При цьому у вищевказаних Договорах передбачено, що строк виконання робіт може бути змінений, зокрема, за відсутності регулярного фінансування в строки, передбачені договорами.

Постанова ВГСУ від 11.10.2010 року у справі 13/212-09-27/613

Апеляційний суд прийшов до обґрунтованого висновку, що термін виконання зобов'язання пов'язується з настанням певної події, то дане зобов'язання має бути виконане лише після того, як вказана подія настане. Сторони мали дотримуватись погоджених ними положень Договору для належного виконання зобов'язань, в тому числі в частині зобов'язань з оплати вартості виконаних робіт. Застосування сторонами такої умови, як надходження фінансування з місцевого бюджету, є виправданим з огляду на те, що фінансування мало здійснюватись за рахунок коштів місцевого бюджету і надходження цих коштів не залежить від волі відповідача.

Постанова ВГСУ від 11.10.2010 року у справі 13/212-09-27/613

Апеляційний суд прийшов до обґрунтованого висновку, що термін виконання зобов'язання пов'язується з настанням певної події, то дане зобов'язання має бути виконане лише після того, як вказана подія настане.

Вимоги до договору поставки

Отже в договорі поставки бажано чітко передбачити наступне:

- строк та порядок проведення розрахунків;
- строки поставки товару;
- відповідальність сторін;
- місце і порядок передачі товару;
- документи якими має підтверджуватись передача товару;
- повернення не використаного авансу.

Строк дії договору

- За визначенням статті 631 Цивільного кодексу України строком договору є час, протягом якого сторони можуть здійснити свої права та виконати свої обов'язки відповідно до договору.
- Відповідно до ч. 4 ст. 361 ЦК України, закінчення строку договору не звільняє сторони від відповідальності за його порушення, яке мало місце під час дії договору.

Справа ТОВ «Універсалпродукт» до ТОВ «Ферреро Україна»

ТОВ "Універсалпродукт" звернулося до господарського суду Полтавської області з заявою про скасування рішення Постійно діючого третейського суду при ВГО "Український правовий союз" у справі №1/208 від 17.07.2009 р. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що даний спір не підлягає розгляду в постійно діючому третейському суді при ВГО "Український правовий союз".

Постанова ВГСУ від 28.07.10 у справі 22/105

29.08.2008р. між сторонами спору було укладено Договір дистриб'юції №UA/DA 000026, згідно з яким компанія зобов'язується поставити Дистриб'ютору, а Дистриб'ютор зобов'язується прийняти та оплатити товари, які є власністю компанії (п.1.1).

Постанова ВГСУ від 28.07.10 у справі 22/105

Як вбачається з матеріалів справи, ТОВ "Універсалпродукт" 13.03.2009р. направило на адресу ТОВ "Ферреро Україна" лист №20 з пропозицією розірвати Договір дистриб'юції.

Листом від 23.03.2009р. №281-03 ТОВ "Ферреро Україна" повідомило ТОВ "Універсалпродукт" про розірвання Договору дистриб'юції №UA/DA 000026 від 29.08.2008р. з 30.03.2009р., керуючись положеннями п. 18.1 Договору.

Отже, сторони у справі письмово погодили розірвання Договору дистриб'юції з 30.03.2009р.

Постанова ВГСУ від 28.07.10 у справі 22/105

У рішенні від 17.07.2009 р. третейський суд, вирішуючи питання підвідомчості спору на підставі ст.ст. 5 , 6 , 12 Закону України "Про третейські суди" , помилково послався на пункт 21.2 Договору дистриб'юції № UA/DA 000026 від 29.08.2008р., оскільки названий Договір, у тому числі його п. 21.2, був вже розірваний за згодою сторін з 30.03.2009р. Листи сторін щодо розірвання Договору не містять будь-яких застережень щодо дії третейської угоди (п.21.2), а тому її дія припинилася 30.03.2009р. одночасно з зобов'язанням за Договором згідно з приписами ст. 653 ЦК України .

Третейська угода є підставою для передачі спору на розгляд третейського суду, а в деяких випадках - і підставою для створення та діяльності такого суду. **Таким чином, належність форми і змісту третейської угоди, наявність у ній всіх істотних умов, передбачених законом, є первинною та обов'язковою умовою правомірності третейського розгляду, а відтак - і третейського рішення.**

Постанова ВГСУ від 28.07.10 у справі 22/105

З вище вказаного вбачається, що розглядаючи будь-яке питання, пов'язане з діяльністю третейського суду, суду перш за все необхідно перевірити наявність укладеної сторонами належним чином третейської угоди, відповідність її форми та змісту встановленим вимогам.

Колегія суддів дійшла висновку, що на час звернення ТОВ "Ферреро Україна" до третейського суду відповідна третейська угода була відсутня у зв'язку з її розірванням.

Щодо повернення коштів по договору підряду

- Відповідно до ч. 1 ст. 1212 Цивільного кодексу України, особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуте, згодом відпала.

Постанова ВГСУ від 05.06.2007 у справі № 35/454-06

- Частиною 5 ст.653 ЦК України передбачено, що в разі розірвання договору у зв'язку з істотним його порушенням однією із сторін, передбачено право другої сторони вимагати відшкодування збитків, завданих розірванням договору, а не безпідставно отриманих коштів, як зазначив позивач. Тобто цивільним законодавством передбачається такий спосіб захисту цивільних прав замовника як відшкодування збитків (ст.ст.22, 611 ЦК України), а тому позовна вимога ПФ "Полтава-Мотор-Сервіс" про повернення безпідставно набутих грошових коштів не відповідає способам захисту цивільних прав замовника, передбаченим ч.5 ст.653, ч.2 ст.883 ЦК України.

Відшкодування збитків

Частиною 5 ст. 653 ЦК України передбачено, що якщо договір змінений або розірваний у зв'язку з істотним порушенням договору однією із сторін, друга сторона може вимагати відшкодування збитків, завданих зміною або розірванням договору.

Відповідно до ч. 2 ст. 849 ЦК України, якщо підрядник своєчасно не розпочав роботу або виконує її настільки повільно, що закінчення її у строк стає явно неможливим, *замовник має право відмовитися від договору підряду та вимагати відшкодування збитків.*

- Згідно з ч. 2 ст. 883 ЦК України за невиконання або неналежне виконання обов'язків за договором будівельного підряду підрядник сплачує неустойку, встановлену договором або законом, **та відшкодовує збитки в повному обсязі.**

Виконання договору купівлі-продажу

Згідно із ст. 655 ЦК України, за договором купівлі-продажу одна сторона (продавець) передає або зобов'язується передати майно (товар) у власність другій стороні (покупцеві), а покупець приймає або зобов'язується прийняти майно (товар) і сплатити за нього певну грошову суму.

Згідно частини 1 ст.697 ЦК України, договором може бути встановлено, що право власності на переданий покупцеві товар зберігається за продавцем до оплати товару або настання інших обставин. У цьому разі покупець не має права на перехід до нього права власності, розпоряджатися товаром, якщо інше не встановлено договором, законом або не впливає із призначення та властивостей товару.

Справа про зобов'язання повернути передане майно

- 01.09.2008 року між ТзОВ «Виробниче підприємство «Укрзахідавтоспецмаш» (в тексті угоди –продавець) та ТзОВ «Дрогобицький машинобудівний завод - ЛТД»(в тексті договору –покупець) укладено угоду №08-09/01, відповідно до умов якої позивач продав, а відповідач купив дизельний автотранспортувальник Львівського виробництва моделі 41030 за ціною 100 000,00грн.
- Одночасно, угодою №08-09/01 від 01.09.2008 року сторони погодили, що товар переходить у власність покупця після оплати всієї суми.
- Покупець не виконав своїх зобов'язань перед продавцем щодо проведення вчасного та повного розрахунку за товар.

Постанова Львівського апеляційного господарського суду від 30.06.10 у справі 11/58

Враховуючи вищенаведене та те, що відповідач прострочив оплату товару, то відповідно до ст.697 ЦК України та п.6.4. Угоди №08-09/01 від 01 вересня 2008 року право власності на цей товар до покупця (відповідача) не перейшло.

Власником товару залишився позивач, а товар переданий покупцю в оплатне користування як зазначено у п. 6.3. угоди №08-09/01 (з урахуванням додатку №3 до угоди). В даному випадку покупець (відповідач) зобов'язаний повернути зазначений в п. 1.1. товар продавцю (позивачу) протягом двох календарних днів з дня отримання вимоги про повернення.

Справа Одеська обласна рада до СП "Хільмак"

У відповідності з положеннями ч.ч. 1, 2 ст. 651 ЦК України зміна або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом. Договір може бути змінено або розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом. Істотним є таке порушення стороною договору, коли внаслідок завданої цим шкоди друга сторона значною мірою позбавляється того, на що вона розраховувала при укладенні договору.

Постанова Одеського апеляційного господарського суду від 10.03.11 у справі 15/70-10-2026

В якості підстав для розірвання спірного договору позивач вказав три обставини: по-перше, порушення СП „Хільмак” своїх зобов’язань в частині завершення будівництва об’єкта протягом п’яти років без збереження проектного профілю; по-друге, порушення СП „Хільмак” своїх зобов’язань в частині заборони на продаж, передачу під заставу об’єкта продажу та земельної ділянки, на якій він розташований, до терміну завершення його будівництва та введення в експлуатацію; по-третє, порушення СП „Хільмак” своїх зобов’язань в частині необхідності вирішення питання довгострокової оренди земельної ділянки з послідуочим викупом під об’єктом у порядку п.3 ст. 27 Закону України „Про приватизацію державного майна”.

Постанова Одеського апеляційного господарського суду від 10.03.11 у справі 15/70-10-2026

За таких обставин апеляційний господарський суд приходять до висновку про наявність підстав для задоволення позовних вимог Управління Одеської обласної ради з майнових відносин, наявність підстав для розірвання договору купівлі-продажу об'єкта незавершеного будівництва „Склад промхарчтоварів бази відділу робочого постачання цілісного майнового комплексу Одеської ТЕЦ-2” від 22.12.2000р. та виселення відповідача з вказаного об'єкта незавершеного будівництва.

Дякуємо за увагу!

ПРАВОЧИН
АДВОКАТСЬКА КОМПАНІЯ